

Årsplan 2018 – 2019

Steinerbarnehagen på Nøtterøy

Barnehagens ansvarsorganer

Styret i stiftelsen Steinerbarnehagen på Nøtterøy

Fra foreldrene: Eirik Müller Jacobsen, Øyvind Bakke Reier, Hild Helgesen (vara)

Fra de ansatte: Line Solberg Martinsen, Elisabeth Due, Jorunn Hjorteseeth, Marit Kristiansen (vara)

Disse er valgt til barnehagens Samarbeidsutvalg:

Fra foreldrene: Janne Hoem (Venevill) og Helena Bisgaard (Sunnaneng)

Fra de ansatte: Anniken Solberg Røed (leder) og Kari Anne Nordnes

Ansatte i Steinerbarnehagen på Nøtterøy 2017/2018

Daglig leder

Kari Anne Nordnes

Tlf: 33 35 22 24 / 456 36 997

Spesialpedagoger

Johanna Petersen og Beate Nordnes

Stjerneskudd familiebarnehagen

Tlf: 974 38 565

Torgunn B. Kamfjord - ped.leder

Lin Jensen - assistent

Marion Kanschä - assistent

Venevill Måne

Tlf: 404 11 762

Noriko Kornberg - ped.leder

Siw Haukaas - assistent

Maria Moro - assistent

Tarald Rio Tveito - assistent

Sydvesten

Tlf: 902 81 521

Ane Sand - ped.leder

Nadia Heggedal - assistent

Hanne Gry Magnussen - ped./assistent

Ingvild Sandum - assistent

Kjell-Christian Floer - assistent

Venevill Sol

Tlf: 404 11 759

Bronwen Køttker - ped.leder

Lena Bakken - assistent

Anniken Solberg Røed - assistent

Chiman Azizi - assistent

Venevill Stjerne

Tlf: 404 11 763

Line Solberg Martinsen - ped.leder

Ina Widerøe - ped.leder

Weronica Bringaker - assistent

Line Simensen - assistent

Sunnaneng Østenfor

Tlf: 468 17 070

Marianne Alfshus - ped.leder

Linda Evensen - assistent

Pernille Bryne - assistent

Agnes Novotny - assistent

Maria Therese Eik - assistent

Sunnaneng Vestenfor

Tlf: 404 35 501

Marit Kristiansen - ped.leder

Jeanette Ellefsen - assistent

Anne Marthe Kjærstad - assistent

Johanna Petersen - ped.leder

Om oss

Steinerbarnehagen på Nøtterøy ble etablert i 1973 samtidig med Steinerskolen i Vestfold. Skolen og barnehagen holdt til i to villaer på Elgestad ved Nøtterøy kirke fram til 1979. Da sto de første bygningene ferdige her i Labakken.

I dag har vi 7 avdelinger fordelt på fire hus: Venevill med Sol, Måne og Stjerne, Sunnaneng med Østenfor og Vestenfor, Sydvesten og Stjerneskudd.

I Stjerne er det 12 plasser (1-3 år), Sol 18 plasser (2-4 år), Måne 18 plasser (3-6 år), Sydvesten 18 plasser (3-6 år), Østenfor 18 plasser (3-6 år), Vestenfor 18 plasser (2-4 år) og Stjerneskudd 7 plasser (1-3 år).

Åpningstiden: 07:30 - 16:30 mandag – fredag.

Ferier: sommerferie f.o.m uke 27 t.o.m uke 32, høstferie (uke 40) og vinterferie (uke 8), juleferie 22.12- 01.01, påskeferie 15.04 - 22.04, fri 31.05.

Eierforhold

Steinerbarnehagen på Nøtterøy er en stiftelse, med et styre. Ansvar for den daglige driften og det pedagogiske arbeidet påligger daglig leder og de pedagogiske lederne i barnehagen.

Styret

Styret er barnehagens øverste organ. Styret består av 3 representanter valgt av de ansatte og 2 representanter valgt av foreldrene.

Foreldrerådet

Foreldrerådet består av foreldrene/de foresatte til alle barna og skal fremme deres felles interesse og bidra til at samarbeidet mellom barnehagen og foreldregruppen skaper et godt barnehagemiljø. (Barnehageloven § 4). Foreldrerådet velger representanter til samarbeidsutvalget (SU) og styret.

Samarbeidsutvalget

Samarbeidsutvalget skal først og fremst ivareta samarbeidet mellom barnehagen og foreldrene. Samarbeidsutvalget skal være et rådgivende, kontaktskapende og samordnende organ for alle parter som på ulike måter har et ansvar for barnehagens innhold og drift. Samarbeidsutvalget består av foreldre/foresatte og ansatte i barnehagen, slik at hver gruppe er likt representert.

Barnehageeieren skal sørge for at saker av viktighet forelegges foreldrerådet og samarbeidsutvalget.

Formål

Barnehagen skal drives etter Rudolf Steiners pedagogiske og antroposofiske impulser. Den skal søke å sikre barn under opplæringspliktig alder, samt seksåringene som er innmeldt ved Steinerskolen i Vestfold, gode utviklings- og aktivitetsmuligheter i nær forbindelse med barnas hjem. Virksomheten skal drives i samsvar med de til enhver tid gjeldende lover og forskrifter for barnehagevirksomhet.

Målsetting

Målet for arbeidet i Steinerbarnehagen er å styrke barnets identitet i samspill med andre, slik at det som voksen kan finne sin egen utviklingsvei i møte med det samfunnet vi lever i. Antroposofiens menneskesyn danner grunnlaget for denne målsettingen: Å forsøke å bringe det enkelte barns individualitet til fri og harmonisk utfoldelse i den sosiale sammenheng.

Vi forholder oss til at barna behøver en rytmisk hverdag. De har behov for omsorg og voksne som er nærværende og lyttende til det barnet formidler. Det tas hensyn til dette når vi former omgivelsene rundt barnet.

Vi ønsker å skape situasjoner som bringer barnet inn i positive opplevelser og virksomhet, på egenhånd og sammen med andre, og som kan nære og stimulere både den fysiske og den psykiske utviklingen.

- Steinerbarnehagen er et sted der barn får være barn.
- Barn har rett til omsorg og skal møtes med omsorg.
- Vår pedagogiske intensjon er å ta barnets individualitet på alvor.
- Barnets følelser, tanker og opplevelser får konsekvenser for planlegging, organisering og innhold.
- Barna får utvikle seg gjennom dyp og uforstyrret lek.
- De får gode sanseopplevelser gjennom økologisk matlaging, håndverk og feiring av årstidsfester.
- Gjennom turer i skog og mark pleies sansene og forholdet til naturen.
- Gjennom en levende og rytmisk inndeling av dagen skapes gjenkjennelse og trygghet.

Barnet i førskolealderen

Tyngdepunktet for barnets utvikling i den første 7-års perioden ligger på det fysiske plan. De første årene, som er preget av den mest intense *jö iä *Ä ^åÄ@|Ä![[]^}*, danner grunnlaget for all læring senere i livet.

1-3 år

I småbarnsavdelingene legger vi vekt på å ha tid og omsorg for hvert enkelt barn. Overgangen fra hjem til barnehage er en stor forandring for de små, derfor prøver vi å gjøre den så trygg og god som mulig. Vi innarbeider gode vaner og lar barnet utvikle sin motorikk gjennom fri bevegelse i eget tempo. Gjennom daglige gjøremål, som matlaging, leketøy av naturmaterialer og tid til å utforske omgivelsene, stimuleres barnets sanser. Vi hjelper dem på vei til å mestre selv.

Barnet skal vokse inn i verden gjennom egne handlinger og opplevelser, uten for mange forklaringer.

3-7 år

I 3-7 årsalderen våkner barnets fantasi for fullt, og de sosiale relasjonene forandres. Fantasien og språkutviklingen stimuleres bl.a. gjennom eventyrfortelling og ringlek. Det sosiale øves gjennom frileken og alle dagens gjøremål. De voksne holder på med oppgaver som er meningsfulle i det daglige, som f.eks. matlaging, hagearbeid, reparasjoner og vedlikehold. Dette gir barna inspirasjon til lek og kreativitet.

Rytmer

Rytme handler om vekslingen mellom to motsatte kvaliteter eller aktiviteter som gjentas i et mønster. Steinerpedagogikken ser rytme som et bærende prinsipp i alle livsprosesser, og mennesket kan sees på som en rytmisk organisme som veksler mellom hvile/søvn og aktiv/våken tilstand. Pusten veksler mellom inn- og utånding i et rytmisk forløp. Kunnskap om naturens rytmer blir slik et pedagogisk virkemiddel i steinerbarnehagene. (Lokal Rammeplan for steinerbarnehagene).

I barnehagen legger vi vekt på en rytmisk oppbygging av dagen, uken og året. Rytmen i barnehagen skaper ro, orden og hvile, samtidig som den styrker barnas livsenergi. For at

barna skal føle trygghet og velvære i barnehagen er de avhengige av en god og gjentagende rytme.

Årsrytmen følger naturens gang. Liksom dagen og uken har en fastlagt rytme, har året det også. Hver måned har sin egen fest. Det er først og fremst 3-7 åringene som feirer festene, men festene og årstidenes forvandling blir også markert i småbarnsavdelingene (1-3 år) gjennom valg av farger og dekor av årstidsbordet/grupperommet.

Voksenrollen

I steinerbarnehagen legges det stor vekt på den voksnes rolle og arbeid. Det er helt avgjørende at den voksne har evne til å skape en tilstedeværende, varm og kjærlig relasjon til hvert enkelt barn. Et lite barn merker straks om den voksne har evnen til å dele fokus og oppmerksomhet. Gjennom et nærværende og lyttende vesen kan den voksne skape en trygg og kjærlig ramme for barnet. Det er alltid den voksne som er ansvarlig for relasjonen, og for å skape en trygg tilknytning og et godt samspill. Barnehagen skal være et trygt sted der barna blir møtt og støttet i sine individuelle uttrykk. (Lokal Rammeplan for steinerbarnehagene).

Satsningområder

Læring gjennom den frie leken

Språk, Tegn til tale

Kropp, bevegelse, ernæring, helse

Økologisk mat / bærekraftig utvikling

Omsorg, lek, læring og danning

Óæ} ^ @e* ^} Á | æ/Á æ æ à ^ ã Á * Á ! • e ^ | • ^ Á ^ á Á @ { { ^ ó ç æ ^ æ á æ } æ Á ^ @ ç Á ! Á { • [! * Á
[* Á \ Ë * Á ^ { { ^ Á ö | ä * Á * Á æ } ä * Á [{ Á ! ~ } } | æ Á / Á • ã ä Á ç ä | ä * Ë S | ç Á { Á æ } ^ @ e* ^ / Á
hFD

Á

Á

OmsorgÁ

Alle barn har rett til omsorg og skal møtes med omsorg. God omsorg skaper trygghet, tillit og trivsel, som er grunnleggende for barns utvikling. Barnehagens personale har en yrkesetisk forpliktelse til å gi og vise omsorg for alle barn. Personalet er både omsorgsperson, støttespiller, veileder, venn og lekekamerat.

Dette gjør vi ved å være gode og bevisste forbilder. Vi viser viktigheten av å ta vare på hverandre på en god måte. Vi skal se og anerkjenne alle barn. De skal få erfaringer med seg selv som individer, bli tatt på alvor og få bekreftet sine følelser.

Á

Óæ} ^ @e^} Á | æÁ œ^ Áæ} æÁ ^ á Á| á| * Á^ .] \ | cÁ * Áø ^ | \ b}} ^ Áæ} á [{ { ^} . Á^ * ^} ç^ | á á Á
 Ö} Á | æ á á | æ á | á . ^ | Á * Á | á ^ Á | \ | Á * Á ö | á * É | * Á ö | ^ Á c | á | ^} á ^ Á * Á ^ * c | Á | \ | ^ . . | æ Á
 [* Á ^} } . | æ É Öæ} ^ @e^} Á | æ Á ^ { ^ Á ^ { [\ | æ á | * Á ^ . c | á * Á * Á [œ à á á | Á | \ | ^ | Á | Á
 á á | á á ^ | á * É | ç Á { Áæ} ^ @e^ | Á | Á

Lek

"Lek er ikke rettet mot noe konkret resultat. Leken er det motsatte av prestasjon, men den leder til kompetanse. Den kommer av lyst, og den tenner lyst, kontakt og glede." (Birgitta Olofsson, professor i barne- og ungdomsvitenskap).
 Frileken er den viktigste aktiviteten i barnehagen vår. Her leker barna ut fra sine egne ideer og impulser. Lek er en måte å uttrykke seg på, og den inngår i et fellesskap som legger grunnlag for vennskap. Barna samarbeider for at små og store byggeprosjekt kan se dagens lys. I samspillet i leken får barna øvet seg i det sosiale. De lærer seg å gi og ta, sette grenser for seg selv og andre, og de får øvelse i å løse konflikter. I leken blir barnet kjent med seg selv og sin kropp. De øver fysiske ferdigheter. En annen viktig lærdom er det å vise respekt

og kjærlighet for hverandre. De får leke med jevngamle, eldre og yngre barn. Aldersblandingen i gruppen gjør leken variert og frodig.

Det er i barnehagealderen at den grunnleggende opplevelse av mestring blir lagt. Mestring er viktig for at mennesket skal kunne utvikle et godt selvbilde og trygge relasjonen til omverden både følelsesmessig, kroppslig og intellektuelt. Gjennom leken skapes nære relasjoner til andre mennesker og nærmiljøet.

Dette gjør vi ved at personalet er tilgjengelige, viser engasjement og er lydhøre under frileken. Vi er med og hjelper til der det trengs. Under frileken beskjeftiger de ansatte seg med dagligdagse gjøremål som matlaging, reparasjoner, renhold eller forberedelser til årstidsfestene. Den voksnes aktivitet er en viktig impuls til barns lek. Noen barn deltar i den voksnes arbeid en stund, for så å gå over i lek, mens andre straks går i gang med sitt. Personalet strekker seg langt for å bidra som støttespillere i barns lek og undring i hverdagen.

Læring

Læring er mestring og utvikling. Leken er barnets viktigste vei til læring. Barn lærer gjennom alt de opplever og erfarer på alle områder. Gjennom leken utvikles språket, vennskap, opplevelser bearbeides og ferdigheter utprøves. Når barn får leke utvikles deres konsentrasjon, utholdenhet, kreativitet, fantasi og oppfinnsomhet. Gjennom leken utvikler barna sosiale ferdigheter som å ha evne til å tolke og forstå egne og andres tanker, følelser og handlinger, og til å handle på en hensiktsmessig måte i forhold til andre. Barn lærer seg å samarbeide, lytte til andre, forhandle om leketema, rolleavklaring, foreslå og tilpasse seg andres forslag, inngå kompromiss, hjelpe hverandre etc. Deres selvbilde dannes, og grunnlaget for læring og omsorg skapes i samspill med andre.

Dette gjør vi ved at de voksne viser omsorg og skaper trygghet i barnegruppen, og er aktive og inspirerende forbilder. Vi tar barna med i daglige gjøremål, som inspirerer direkte inn i leken, og vi undrer oss sammen med barna.

Danning

Danning er å sette barna i stand til å tenke selv, vurdere, søke kunnskap, yte motstand på egne og andres vegne, ta egne valg samtidig som de skal tilpasse seg normer og regler i samfunnet. Danning handler om å utvikle kunnskap, verdier og holdninger sammen, gjennom dialog, hvor alle anerkjennes som selvstendige mennesker med følelser og tanker i en felles prosess. Ved å gi barna god selvfølelse forstår de både seg selv og andre.

Dette gjør vi ved at de voksne viser respekt for den kommunikasjonen som barna har og interesse for det de sier.

De voksne skal være gode samtalepartnere, samhandlingspartnere og veiledere. Vi må vite når man som voksen må være tilstede. Vi skal være tydelige voksne som setter grenser og

lære hvordan man oppfører seg, f.eks. hilse når de kommer om morgenen, si ha det og takke for maten.

Mangfold, språk og vennskap

Barnehagen skal anerkjenne og ivareta det enkelte barn, dets egenverdi og behov for omsorg, trygghet og trivsel. De voksne skal være gode forbilder og gi rom og støtte for vennskap og lek i et inkluderende fellesskap.

Barnehagen skal gjenspeile mangfoldet i samfunnet i forhold til funksjonsnivå, alder, kjønn, kultur/språk og familiebakgrunn. For å støtte språkutviklingen benytter vi Tegn til tale.

Det skal være plass til hvert enkelt barn, og alle skal oppleve at de er betydningsfulle for fellesskapet. Dette gjør vi ved å fremme positive handlinger og holdninger som motvirker avvising, mobbing, diskriminering og rasisme. Vi har nulltoleranse for mobbing og utestenging. Vi legger til rette slik at alle skal finne en plass i barnehagen. Barna lærer å godta og akseptere ulikheter. Personalet skal hilse på barna når de treffer dem, slik at alle føler seg inkludert og sett, og foreldrene skal hilse på andre barn i hente-

og bringesituasjonen.

Bærekraftig utvikling

Barnehagen er sertifisert med Grønt Flagg og Debio gullmerke.

Barnehagens mål er at vi voksne gjennom naturlig, billedlig og språklig adferd er etterligningsverdige forbilder. Vi ønsker å jobbe kontinuerlig med forbedring og bevisstgjøring av miljøet i barnehagen. Vi ønsker å gjøre noe konkret og synlig når det gjelder å ta vare på naturen og barnehagen vår.

Mål:

- Være en miljøbevisst barnehage
- Hvert år velger vi et nytt tema som barnehagen jobber med hele året
- Styrke fellesskapet med et klart og tydelig mål som alle kan være delaktig i
- Holde barnehagen Grønt Flagg-sertifisert i årene fremover
- Gi noe til barna som de kan ta med seg videre i livet

Periodens tema er: **Ressursforvaltning** (2017-2019)

Mennesket er en del av naturen. Våre valg får også konsekvenser for andre mennesker og naturen vi er omgitt av. Hver og en av oss er med på å forme arbeidsmiljøet vårt. Alle ansatte vil være med på å bære det ansvaret.

I periodens tema har vi som mål å lage en samlende strategi som omfavner alle gjøremål vi har i barnehagen. Dens fremste formål er å utarbeide planer på hvordan vi bedre kan sikre en bærekraftig utvikling og ta vare på vårt nærmeste miljø, og dermed det store miljøet. Arbeidet skal ha fokus på å skape balanse med natur- og ressursgrunnlaget og være tilpasset menneskenes behov og evner.

Miljøregler for 2017-2019:

- 1. Ta vare på hverandre, barn og voksne**
- 2. Alles trivsel, alles ansvar**
- 3. Være et godt miljøforbilde**

Kulturformidling

Steinerbarnehagene legger stor vekt på kulturformidling gjennom aktiv bruk av sanger, regler og eventyr samt et stort spekter av håndverk og kunstneriske aktiviteter. Ideen er at en kunstnerisk formidling i vid forstand skal gjennomstrømme hele barnehagedagen. (Lokal Rammeplan for steinerbarnehagene).

Årstidsfestene

Årstidsfestene er vår årsrytme. Festene følger naturens gang. De gjenspeiler det som skjer ute i naturen. Forberedelsene skaper spenning og forventning og er nesten viktigere enn selve festen. Dette skjer i frileken eller som felles aktivitet. Ringleker med sanger, rim og vers og eventyrene gjenspeiles i årstidsfesten.

Festene gjennom året er:

- **Høsttakkefest – 7. september.** Denne festen er den første festen vi feirer i barnehageåret. Vi høster inn det naturen har gitt oss og fyller årstidsbordet. Vi kjerer smør, tresker og maler korn, safter og sylter.

- **Mikaeli – 28. september.** Tema i Mikaelstiden er lys og mørke, det gode mot det onde. Det blir formidlet til barna gjennom middelalderlegenden om ridder Georg som dreper dragen for å redde prinsessen. Det dreier seg om menneskelige kvaliteter som mot, ridderlighet og viljeskraft.

- **Lanternefest – 8. november (med foreldre).** Lanternefesten tar utgangspunkt i sagnet om St. Martin som delte kappen sin med en fattig tigger. Sagnet formidler menneskets evne til barmhjertighet og gavmildhet. På festen tenner vi lanterner og går ute i mørket og synger lanternesanger.

- **Adventshage – 1. søndag i advent 02.12 (med foreldre).** Første søndag i advent har vi adventshage i barnehagen. En stemningsfull fest der hvert barn får tenne et lys. Vi deler en stille stund i meditativ ro. I ukene før jul er det ærefrykt og forventning som pleies.

- **Juleavslutning – 21. desember (med foreldre).** De store avdelingene viser julespill for foreldrene. Småbarnsavdelingene har julefrokost.

- **Hellige tre kongers dag – 6. januar.** Denne festen markerer slutten på julefeiringen. Alle gruppene samles, og vi går for siste gang rundt juletreet. Kongene kommer syngende og høster treet. Så kommer koste-Kari og feier ut jula. Ved bordet tenner vi kongelysene våre og pepperkakehusene knuses og spises.

- **Karneval – 15. februar.** Festen holdes siste dag før vinterferien. Det er tid for moro, skjemt og løsslupne ablegøyer. Vi har alltid et tema for festen. Det kan være sirkus, eventyr e.l. Rommet blir pyntet etter alle kunstens regler. Et av høydepunktene er å slå katten ut av tønna.

- **Påskefeiring – 12. og 23. april.** Denne festen markerer våren. Vi feirer at naturen våkner til nytt liv og at det spirer og gror igjen. Vi sår planter, som vi vannet og steller. Vi maler egg og lager påskeharer, som har sin sentrale plass i feiringen.

- **Pinsefest – 07. juni.** Pinsefesten er forbundet med lys og luft. Luftens element blir feiret, og vi lager pinsefugler med barna. Barnehagerommene blir pyntet i hvitt og lysegrønt og med blomster og fugler.

- **Sommerfest – 20. juni i Venevill og 21. juni i Sunnaneng (med foreldre).** Festen faller

sammen med avslutningen før ferien og er preget av gleden over lys og sommer. Den vier ekstra oppmerksomhet til 1. trinn, som nå går ut av barnehagen for å gå videre på skolen. De rir av sted på sine selvlagde kjepphester.

Mat/måltider

Matlagingen og forberedelsene til måltidene går som en rød tråd gjennom hele dagen. Det er de voksne og barna i fellesskap som lager maten, og denne prosessen gjenspeiler seg ofte i barnas lek. Når maten lages i rommet der barna leker, gir det gode sanseopplevelser. Gode lukter som sprer seg i rommet stimulerer også appetitten. Råvarene som brukes er av så god kvalitet som mulig. Vi har Debio gullmerke, d.v.s. at over 90 % av ingrediensene vi bruker er økologisk/biodynamisk.

Måltidene er ett av dagens høydepunkter. Bordene pyntes med lys og blomster og blir pent dekket. Barna hjelper også til med dette. En god og avslappet tone tilstrebes under måltidene og gir en god opplevelse for små og store.

Fagområdene

Barnehagemedarbeiderne har ansvar for å stimulere barnas utvikling og gi hvert enkelt barn omsorg, aksept og trygghet. Barn tilegner seg hele tiden erfaringer gjennom opplevelser og sanseinntrykk. Læringen skjer uten at barnet nødvendigvis er bevisst på det eller har begreper om hva som er læring og hva som er lek. Prinsippet om fra hånd til hode gjelder alt arbeid i steinerbarnehagene. Det er ved å erfare med hele kroppen barnet senere danner sin kognitive forståelse og kan oppleve sammenheng. (Lokal Rammeplan for steinerbarnehagene).

Rammeplan for barnehagen deler barnets erfaringsverden opp i syv fagområder:

- Kommunikasjon, språk og tekst
- Kropp, bevegelse, mat og helse
- Kunst, kultur og kreativitet
- Natur, miljø og teknologi
- Antall, rom og form
- Etikk, religion og filosofi
- Nærmiljø og samfunn

Progresjon i forhold til fagområdene

Det er viktig at barna møtes der de er i forhold til alder og modning. Barn er ulike, og de lærer på forskjellige måter, til ulike tider og utfra hvem de er. Det er viktig at barnet går i takt med seg selv og sin utvikling. Vår oppgave er å møte barna på deres nivå og gi dem utfordringer. Barna skal få oppleve mestring, samtidig er det viktig å få oppgaver som gjør at de får mulighet til å lære nye ting og opparbeider seg en god selvfølelse. Progresjonen skal følge

barnet, ikke en bestemt aldersgruppe. Barnas oppgaver er tilpasset alder og modning. Fagområdene flettes i hverandre og gjennom en dag i barnehagen vil vi være innom de aller fleste fagområdene fra rammeplanen.

Progresjonsplanen vil synliggjøre veien barna går gjennom sitt barnehageløp.

Fagområdene:

Kommunikasjon, språk og tekst

1-2 år

Få gode relasjoner til voksne og andre barn på avdelingen. Lære å sitte sammen under et måltid, vi synger bordvers. Være med i sangleker, se på bildebøker og øve motorikken. Forstå enkelte ord, benevne gjenstander/personer med egne ord. Bruke peking som kommunikasjon.

2-3 år

Få gode relasjoner til voksne og andre barn på avdelingen. Være med i sangleker, rim og regler, bli lest for, bli fortalt for. Se på enkle bordspill og høre enkle eventyr. Være med under måltider og ritualer rundt det, bordvers. Bruke enkle setninger.

3-4 år

Fortsatt er ritualer, rytme og gjentakelse viktig. Det gir treåringen trygghet, glede og bekreftelse på seg selv og språket, og det å si «jeg» til seg selv. Utrykker tydeligere med ord, ønsker og behov. Snakker sammenhengende setninger. Forståelig uttale. Forteller med fantasi.

4-6 år

Språket utvikles fort og er ganske godt utviklet. Barnet forventer at det må være en logisk sammenheng mellom det som sies og gjøres. De liker å snakke, snakkesyngende, kommenterer høyt det de gjør i leken. Rollelek. Kunne samarbeide med andre barn. Forstå kollektive beskjeder. Kunne protestere, argumentere og komme med egne synspunkter.

Kropp, bevegelse, mat og helse

1-2 år

Bli kjent med egen kropp. Benevne kroppsdeler. Øve på å spise og drikke selv. Utforske inne- og uteområdet i barnehagen. Utfolde seg grovmotorisk, krabbe, gå, løpe, klatre og balansere. Delta i praktiske gjøremål, som matlaging, lukte og smake. Respondere på syns- og hørselsinntrykk.

2-3 år

Øve kroppsbeherkelse, kjenne forskjell på varmt og kaldt. Delta i ringlek, grov- og finmotoriske bevegelser. Vaske hender etter toalettbesøk og før måltider. Gå på tur i barnehagens nærområde. Delta i praktiske gjøremål, som matlaging og hagearbeid.

3-4 år

Øve på finmotoriske aktiviteter som fingerlek, toving, tegning, maling, modellering. Bruke ulike redskap, gå på ski, hoppe, klatre osv. Være med i praktiske gjøremål, matlaging, snekring, hagearbeid. Øve gode vaner og holdninger i forhold til hygiene, kost, aktivitet og hvile.

4-6 år

Beherske av- og påkledning, vite litt om hva som er lurt å ha på seg i forhold til været. Sette ting på rett plass. Hoppe tau, spikke, bygge hytter, turer i skog og mark. Forståelse for at man kan være ulike. Økt forståelse for gode vaner og holdninger i forhold til hygiene, kost, aktivitet og hvile. hjelpe til med matlaging.

Kunst, kultur og kreativitet

1-2 år

Deltar mer eller mindre i samlingsstunden (vi synger bårsuller og tradisjonelle barnesanger). Delta i tegning, forming i sand og snø. Opplive årstidsfestene på en enkel måte.

2-3 år

Tegner, maler, tover, være med å lage mat og bake. Delta i sangleker, se enkle bordspill. Kle seg ut i leken. Enkel opplive årstidsfestene.

3-4 år

Maler med pensel, deltar i formingsaktiviteter som tegning, bivoks, spille på enkle instrumenter. Høre enkle remse og folkeeventyr, se på bordspill og dukketeater. Forståelse av skikk og bruk. Delta i årstidsfestene og forberedelser til disse.

4-6 år

Maler med pensel, delta i å blande fargene. Være med på tegning, bivoks, spille enkle instrumenter. Lytte til folkeeventyr og se bordspill, delta i bordspill, lage teater og rollespill. Delta aktivt i årstidsfestenes forberedelser og lage ting som krever større ferdigheter.

Natur, miljø og teknologi

1-2 år

Få positive sanseerfaringer både ute og inne, se på billedbøker, lære dyrellyder utfra konkrete. Bygge med klosser, lage togbane.

2-3 år

Være med i daglige gjøremål, som baking, innhøsting, smake på frukt og bær. Oppleve glede ved å ferdes i naturen, se på smådyr og annet, opplevelse av å ta vare på og undre seg over fenomener i naturen.

3-4 år

Bedre forståelse av naturen, være med å stelle og pleie omgivelsene. Bygge og forme med treklosser, sand og snø.

4-6 år

laktta og få kunnskap om natur, miljø og bærekraftig utvikling, bruke nærmiljøet. Bygge med klosser av ulike slag, bygge hus og hytter med tepper og stativer.

Etikk, religion og filosofi

1-2 år

Få erfare omsorg, øve forskjellen på ditt og mitt. Empati, være god mot andre.

2-3 år

Gjenkjenne sine egne følelser. Enkel turtaking, føler ansvar og medinnflytelse i barnehagen.

3-4 år

Hjelpe og ha omtanke for andre. Uttrykke egne meninger. Lære forskjellen mellom det gode og det onde gjennom muntlig fortelling av folkeeventyr og feiring av årstidsfester.

4-6 år

Forståelse for hvordan vi er mot hverandre, respekter hverandre og forstå at det finnes ulikheter, gjennom historier, bøker, folkeeventyr, legender og feiring av årstidsfester.

Nærmiljø og samfunn

1-2 år

Bli kjent med og utforske barnehagen ute og inne. Bli kjent med seg selv og familien. Skape tilhørighet til hverandre og gruppen.

2-3 år

Kjenne uteområdet i barnehagen. Utvikle gruppefølelse. Oppleve tradisjoner i barnehagen og nærmiljøet.

3-4 år

Kjenne uteområdet i barnehagen, kjenne turområdene våre.

4-6 år

Bruke nærmiljøet, turer til fots og på ski. Ha forståelse for kulturelle likheter og forskjeller. Begynnende kunnskap om menneskerettigheter.

Antall, rom og form

1-2 år

Erfare plassering og organisering på avdelingen, oppleve dagsrytmen. Leke og utforske former og størrelser. Bruke enkle puslespill.

2-3 år

Forståelse for størrelser, former, utforske og sortere.

3-4 år

Bruke språket til å undre seg/resonere over størrelser, antall og form. Delta i fingerleker med telling. Dekke på bordet.

4-6 år Sortere etter form og farge. Kunne førmatematiske begreper som kort/lang, stor/liten, tung/lett, rund/firkant. Dekke på bordet.

Barns medvirkning

Barnas medvirkning er nedfelt gjennom FN's barnekonvensjon og i lov om barnehager §3.

Óæ} ^\ [ ] ç^} • | } ^} Á | è | Á æ ó æ Á æ } ^ Á | æ | @ æ ^ ó æ Á æ Á æ ^ \ \ Á | / Á æ ^ Á ^ } •] ~ } | ç / Á æ ^ / Á • [{ Á ^ / ç ^ / Á ^ Á æ } ^ ç Á ^ } •] ~ } | ç / Á | æ Á æ | ^ * ^ • Á ^ @ æ Á æ | ó Á æ • ç æ Á ^ á Á ^ ç Á æ ^ Á ^ Á ^ [á ^] @ æ Á

I Steinerbarnehagen skal barna være delaktige i sin barnehagehverdag. I varierende grad virker barnet kontinuerlig inn på livet i barnehagen gjennom sine spontane valg, sin stemning og sin adferd. Da barn uttrykker seg ulikt, både i forhold til alder, utvikling og personlighet, legges det vekt på studie av barnets utvikling og ytringsområder. Det fordres en stor våkenhet hos personalet for det enkelte individ, til å se og lytte til den enkeltes ytringer. Dette gjør vi ved at i all pedagogisk planlegging tas barnas behov, trivsel og uttrykk med. Vi observerer hva barna er opptatt av ved å være aktivt deltagende i barnas hverdag. Vi evaluerer gjennomføringen av det daglige arbeidet i dette perspektivet og tar hensyn til det enkelte barn og barnegruppen som helhet. Barnehagens personale har ansvar for å gi omsorg, være lyttende til barnas ytringer, ivareta barnas behov og lede dem. Dagens rytme og det fysiske ute- og innemiljøet formes slik at det blir rom for stor frihet til lek og sosialt samvær, og barna har mulighet til fritt å velge sin aktivitet etter egne behov og ønsker. Vi oppmuntrer, lytter og anerkjenner barna til aktivt å uttrykke sine tanker og meninger både verbalt og non-verbalt.

Foreldresamarbeid og foreldremedvirkning

Óæ} ^ @ æ ^ } Á | æ | ç ö / ^ Á } Á æ } æ Á [{ Á ä / ^ / Á æ } æ Á [á ^ Á ç ä | ä * • { ~ | ä @ ç / Á ä ö / ç Á • æ æ ä ^ ä Á ^ á Á hjemmet (lov om Barnehager § 1,2 og 4).

Vi legger stor vekt på god, tett og tydelig kommunikasjon med foreldrene. Vi har barnet som felles fokus. Godt samarbeid med gjensidig informasjon fremmer barnets evne til å forstå sine omgivelser og til å se seg selv i denne helheten. Foreldre og barnehage skal være et fellesskap hvor barnets beste skal stå i sentrum til enhver tid. Målet er at broen mellom oss alltid er åpen.

Dette gjøres gjennom de daglige samtalene ved levering og henting, i tillegg til foreldremøter og foreldresamtaler. Antallet møter varierer på de forskjellige avdelingene, 2 på småbarnsavdelingene og 3 på storbarnsavdelingene i løpet av året. Hvis det er behov holdes flere. Det settes opp 1 foreldresamtale etter jul, her avholdes også flere ved behov. Foreldrene deltar også på noen av årstidsfestene våre.

Barnehagens dokumentasjon og vurdering

Steinerbarnehagen er en pedagogisk virksomhet som skal planlegges, dokumenteres og vurderes med utgangspunkt i Barnehageloven og Rammeplanen. Gjennom dokumentasjon og vurdering gir vi foreldre, lokalmiljø og barnehagemyndigheten informasjon om vår virksomhet, som gir mulighet til å fornye og forbedre barnehagen. Barnehagen skal tilrettelegges for medvirkning fra barn, foreldre, ansatte og eier.

Dette gjør vi:

- Årsplan
- Dokumentasjon på gjennomførte aktiviteter
- Personalmøter, planleggingsmøter og pedagogmøter

- Daglig kommunikasjon mellom barnehagen og hvert enkelt hjem
- Pedagogisk evaluering
- Møter i samarbeidsutvalget
- Foreldremøter
- Hjemmesiden

Dokumentasjon på barnas opplevelser, læring og aktiviteter i barnehagen blir synliggjort ved:

- Tegne- og malemapper
- Bivoksfigurer, som blir utstilt og tatt med hjem
- Ting som blir laget til årstidsfester, og som barna får med hjem på selve festdagen
- Månedsbrev
- Foreldresamtaler og daglige tilbakemeldinger om barnas ve og vel
- Bilder av aktiviteter og gjøremål i barnehagen

Barnehagens vurdering av det pedagogiske arbeidet gjøres fortløpende på våre personal- og pedagogmøter. Der vurderes om vi har oppnådd de pedagogiske målene med årstidsfestene, etter hvert som de er gjennomført (en gang pr. mnd.) Først på personalmøtene, hvor alle ansatte er delaktige og så på pedagogmøte, hvor alle pedagogene deltar. Personal møtene avholdes hver uke og pedagogmøtene hver 2. uke, ekstramøter avholdes ved behov. Dette gjøres for at vi skal sikre et godt pedagogisk arbeid, der barna får gode opplevelser og utviklingsmuligheter, både individuelt og i det store fellesskapet. Vurderingene gjøres skriftlig i egne skjemaer.

Foreldrenes innvirkning på evalueringsarbeidet ivaretas først og fremst gjennom foreldresamtaler, foreldremøter og samarbeidsutvalget.

Overganger

Når barnet begynner i barnehagen, er vi opptatt av at barnet skal få en trygg og god start i nært samarbeide med foreldrene. Barnet skal få møte trygge voksne, som er omsorgsfulle og tilstede for hvert enkelt barn. Vi legger vekt på å ivareta barnets rytme og rutiner.

Fra liten til stor avdeling. Barna besøker stor avdeling på vårparten, når det er bestemt hvilken avdeling de skal gå på. De deltar i frileken og blir kjent med rommet, lekene og de voksne.

Barnehage (1. trinn) – skole. Vi kaller 1. trinn for kongeåret. En dag i uken samles 1.trinnsbarna for å gå på tur. De pakker sekkene med mat og drikke og er ute i skogen fra kl. 10-14. Etter jul lager 1. trinn kjepphester. De besøker skolen og SFO, og de er med på den kulturelle skolesekken og noen av skolens konserter, skuespill og fester.

Overføringsmøter med klasselærer skjer på vårparten.

Praktiske opplysninger

Fremmøte/fravær

